

STM 1929

Tobias Norlind och svensk musikhistorisk forskning

Av Carl-Allan Moberg

© Denna text får ej mångfaldigas eller ytterligare publiceras utan tillstånd från författaren.

Upphovsrätten till de enskilda artiklarna ägs av resp. författare och Svenska samfundet för musikforskning. Enligt svensk lagstiftning är alla slags citat tillåtna inom ramen för en vetenskaplig eller kritisk framställning utan att upphovsrättsinnehavaren behöver tillfrågas. Det är också tillåtet att göra en kopia av enskilda artiklar för personligt bruk. Däremot är det inte tillåtet att kopiera hela databasen.

TOBIAS NORLIND

OCH SVENSK MUSIKHISTORISK FORSKNING¹

AV CARL-ALLAN MOBERG (Uppsala)

Man plägar kalla Pythagoras för musikvetenskapens fader, emedan han först av alla kända teoretiker uppvisat sammanhanget mellan enkla talförhållanden och musikaliska intervall genom att med varandra jämföra olika stränglängder och deras egentoner. Pythagoras lade de därur härledda matematiska talförhållandena till grund för avstånden mellan skalans skilda toner. Vi veta också, att i skarp motsats mot denna matematiska riktnings målsmän, kanonikerna som de kallas, stodo harmonikerna, vilka i musikaliska ting hellre ville rätta sig efter örats utsago. Detta motsatsförhållande inom musikernas egna led har på sätt och vis aldrig upphört att existera, ty om vi skulle vilja tolka det litet friare och mera symboliskt, än vad som strängt taget är tillåtet, kunde vi här tala om en evig strid mellan teoretikern-forskaren och musikern-komponisten, lika livlig och enahanda i dag som på Pythagoras' tid. Medeltidens musikteori, som i det väsentliga innebär ett omtuggande av de antika författarnas utsagor, förmedlade genom det musikaliska oraklet Boethius, här samma grundsyn på musiken som Pythagoréerna, välförstått så, att den ensidigt betonar det teoretiska, spekulativen, framför det praktiska, musikutövningen. "Den man är i sanning musiker" heter det hos Boethius,² "som förnuftigt tager till hjälp vetenskapen om sången, *icke* genom att utföra den utan i stället spekulera över den". Den teoretiska spekulativen

¹ Efterföljande uppsats skrevs på uppdrag av styrelsen för Svenska Samfundet för Musikkforskning till fil. dr Tobias Norlinds 50-årsdag den 6 maj 1929, vid vilket tillfälle den i separattryck överlämnades till jubilaren.

² Boethius, De musica, lib. 1, cap. 34.

över musiken är det viktiga, musikanterna, som traktera instrumenten, äro hantverksmässiga underhuggare, okunniga om musikens teori och *alltså* musikaliskt sett mindervärdiga. Först mot medeltidens slut hinner musikteorin något så när upp den levande praxis. Men därmed var varken någon enighet eller ens en kompromiss vunnen mellan de två stridiga intressena. Mot slutet av 1500- och framför allt i början av 1600-talet kastades den gamla tvistefrågan upp till förnyad diskussion, som får sitt kanske markantaste uttryck i Hippolitus Hubmeiers andra Quæstio i de 1609 utgivna "Decas prima Disputationum Quaestionum illustrium philosophicarum" och lyder rakt på sak: "Är musiken en konst eller en vetenskap?" (An sit ars Musica, an scientia?). Diskussionen om skillnaden mellan dessa båda sidor av musikens väsen rörde sig i allt väsentligt fortfarande med medeltida skolastiska begrepp. Glareanus, den schweiziske musikteoretikern, hade sökt rädda sig genom att tillgripa två definitioner: den h. Augustini formel (musica est) "scientia bene modulandi" som förklaring av den praktiska musikodlingens mål, men för musikvetenskapen däremot citerade han Boethius: "Armonica est facultas differentias acutorum et gravium sonorum sensu ac ratione perpendens". (Musiken är ett medel att med känslans och förnuftets tillhjälp nogt avväga skillnaden mellan höga och låga toner.) Glareanus rönt en omild kritik bl. a. från den svenske universitetskanslern Schroderus-Skytte i dennes 1598 i Marburg ventilerade matematiska avhandling "Problemata ex Artium Liberalium svavissimis et amoenissimis fontibus desumpta".¹ Skytte står kvar på medeltida skolastisk ståndpunkt och räknar musiken till de matematiska vetenskaperna. Även Cartesius behandlade tonkonsten övervägande "comme un chapitre de la 'mathématique universelle'".² Vid denna tidpunkt hade musikvetenskapen redan ganska länge varit berövad sin ursprungliga rätt att äga självständig lärostol vid universiteten. Att utvecklingen gick därhän, blir;

¹ För den här lämnade framställningen må hänvisas till min uppsats om musikvetenskap och musikutövning vid svenska högskolor, I: 1477—1777, som inflyter i Mitteilungen der Internationalen Musikgesellschaft, juliheftet. Jag tillåter mig att på detta ställe få tillägna densamma till Tobias Norlind på hans 50-årsdag. Mellankommande hinder medgav ej dess införande i majnumret i lagom tid till 50-årsdagen, som var avsett.

² Jfr A. Pirro, Descartes et la musique (Thèse) Paris 1907, s. 124.

efter vad vi redan anfört, blott alltför naturligt. Denna tids musikvetenskap hade redan från början visat tendenser att avskära snart sagt varje förbindelse med den levande tonkonsten. Den hade alltför länge visat sitt förakt gent emot den folkliga och överhuvud profana tonkonsten och hellre sysslat med ofruktbart skolastiskt princippytteri. — Tack vare främst Skytte fortplantade sig samma tendenser också till det återupprättade universitetet i Uppsala. Det är universitetskanslern som dominerar hela utvecklingen under 1600-talets första hälft. Musikvetenskapen inordnas under den s. k. Professio Archimedeæ, som jämte de tvenne andra matematiska huvudavdelningarna, Professio Euclideæ och Pr. Ptolemaica, utgjorde den matematiska vetenskapen sådan denna då för tiden lärdes vid högskolan. Columbus' och de kungliga hovkapellisternas verksamhet under 1600-talets andra och kanske tredje decennium i Uppsala¹ för att öva den akademiska ungdomen i praktisk musik visar dock, att det skolastiska systemet överlevat sig själft, att utvecklingen obönhörligen pockade på nya former. Musiken försvann i praktiken ur den Archimedeiska professurens läroombåde, troligen vid samma tidpunkt som Columbus i januari 1628 utnämndes till Professor poeseos et musices, — formellt utmönstrades den vid omarbetningen av universitetsstatuterna 1655. Utvecklingen hade gått i riktning mot uteslutande praktisk musikutbildning vid universiteten, de akademiska musikdirektörerna blevo i fortsättningen ledare av hela musikodlingen. Det intresse, som fortfarande var till övers för musikvetenskap, gällde dock alltjämt övervägande de akustiska problemen, där spelet med siffror fick göra sig fritt gällande. Av professor Harald Vallerius' tre åt musiken ägnade avhandlingar rör den första ljudet, d. v. s. främst tonen, dess fortplantning, övertonerna och den därur härledda harmoniken,² alltsammans i huvudsaklig överensstämmelse med Cartesius' och Mersennus' ar-

¹ Jfr Tobias Norlinds studier i Kult & Konst: 1907, Musiken i Västerås under 1600-talet, s. 100 och 1908, Musiken i Uppsala under 1600-talet, ss. 29 ff.

² Vallerius finner övertonserien bevisa naturens underbara regelbundenhet och att alla kompositionsregler låta sig föra tillbaka på denna serie, som är grundvalen för harmoniken; han hade icke klart för sig den avgrund, som öppnar sig mellan den fysikaliska diatoniken och den som användes för en fritt modulerande harmonik, alldeles fränsett, att mollskalan ej kan härledas ur övertonserien.

beten. Även Erik Burman på 1700-talets början inledde sin verksamhet med en matematisk avhandling "De proportionibus harmonica", vari också musiken erhåller ett litet avsnitt i andra delens slut. De följande åren ägnade man i Sverige såväl som utomlands åt ett allt ivrigare studium av det brännande problem, som heter musikalisk temperatur. Redan Vallerius hade ingripit i diskussionen genom sitt utlåtande över en av direktör Polhammar skriven uppsats "Om Linea Musica", som behandlade denna fråga, vartill också orgelbyggaren J. Cahman lämnade ett skriftligt bidrag.¹ Werckmeisters arbete sysselsatte hjärnorna i vårt land, varpå även Burmans nyssnämnda avhandling utgör ett bevis. Anmärkningsvärd är där hans oräserverade anslutning till den liksvävande stämningen. Eljest torde väl de flesta ha rygгат tillbaka för denna radikalåtgärd, varigenom endast oktaven kvarstod som diatoniskt rent intervall, och i stället sökt sig fram till oliksvävande, där så många av intervallen som möjligt närmades till den rena stämningen. Ett sådant försök är Daniel Strähles i Vetenskapsakademins handlingar 1743. Men ännu på 1770-talet säger Hülphers i sin avhandling om musik, att temperaturen var "ett mål ännu, som nog sysselsätter många älskare av Musiken". Vid denna tid återupptogs problemet om tonens fortplantning till behandling i akademiska avhandlingar i Uppsala.

Det är som bekant först under romantiken, som det historiska intresset vaknar till liv på allvar. Om renässansen medfört ett livligt studium av antiken, kom det nu på romantikernas lott att återuppväcka medeltiden, varvid dess hängivna Mariakult, Graalsagan, den ridderliga minnetjänsten, den h. Franciscus o. s. v. för dem framstodo som de väsentligaste dragen i denna tids fysiologi, insvepta i ett mystiskt ljusdunkel och givande en till ytterlighet skev bild av den verkliga medeltiden. Under sådana förhållanden blev också den nyväckta musikhistoriska disciplinen romantiskt färgad. Medeltidens tonkonst t. ex. framstod till en början övervägande som en troubadourernas och minnesångarnas ridderliga och ädla men städse folkligt betonade konst, vilken ställdes i motsats mot kyrkans monotona psalmodi. En liknande romantisk uppfattning av den grekiska musikens ofantliga betydelse för modärn tonkonst

innebar filologen Robert Westphals arbeten på 1850—80-talet, vars olyckligaste följd blev Sokolovsky's "Westphaliserade" omarbetning av 1. bandet i Ambros' Musikgeschichte samt den av Gevaert (Westphals mest betydande anhängare) uttalade åsikten, att den kristna tonkonsten utgör en följdriktig fortsättning av antik musik. Först mot århundradets slut banade sig en annan uppfattning väg.

Romantikernas största och bestående bragd var återupplivandet av Palestrinas och Sebastian Bachs konst. I samband härmed inleddes de stora Denkmälerpublikationernas tid och framför allt den katolska kyrkomusikaliska renässans, som nådde sin höjdpunkt i den på modärn musikvetenskaplig grund vilande Pianska koralutgåvan under 1900-talets första år.¹ Så hade då musikvetenskapen kommit ur sin forna återvändsgränd och slutit förbund med den levande tonkonst, vilken den ej skulle föreskriva lagar för men väl ställa i relation till gångna tiders musik under objektivt skärskådande av dess väsen och uttryckssätt. Dess material, tonerna, fäste den sig icke vid annat än i deras inbördes förhållande till varandra linjärt (melodi) och vertikalt (harmonik), men i st. vid överpersonliga stiltendenser i musikformernas utveckling och psykologiska faktorer hos enskilda komponister. Musikforskningen har blivit ett stöd för den levande tonkonsten och en egen konst, i den mån den arbetar med en särskilt utbildad teknik och uttryckssätt. Dess nära förbindelse med praxis bevisas av det stora antal musikforskare som samtidigt äro komponister, icke få t. o. m. betydande. Om här fortfarande finnes ett motsatsförhållande mellan forskning och praxis, vilar skulden numera icke enbart på den förra. Antagonismen, där den finnes, är väl f. ö. delvis en atavism och kommer så småningom att försvinna. Till slut skall man väl även komma på det klara med, att vardera riktningen har lika stort berättigande och med naturnödvändighet måste utgå från olika synpunkter på tonkonstens problem. Ännu är likväl icke motsatsförhållandet övervunnet, man har blott vänt upp och ned på medeltidens tes: "Den är i sanning musiker, som spelar och komponerar, men icke

¹ Jfr min artikel i Tidskrift f. kyrkomusik etc. marsnumret 1929, ss. 33, 39, 40.

¹ Linköpings stiftsbibliotek, N 12.

den, som forskar i musik“. Pendeln har slagit över till sin motsatta sida.

I Sverige stod Abraham Mankell som representanten för den dilettantiska musikestetik, som utgick från den lilla enkla visan som högsta norm. Så t. ex. var kyrkomusiken i gemen det sömnigaste och tråkigaste av allt i motsats mot den sköna folkliga visan. Hos folket var det, som melodierna “funnos“ (= uppfunnos) både under medeltiden och senare. “Överallt åstundade man melodi och på denna himlaskänk fanns ojämförligt större tillgång hos folket än hos furstarnas kapellmästare“. Då vi hos Mankell möta dylika uttalanden, är det som sloge oss en fläkt till mötes från den naiva känslsamhetens tid, då den förromantiske viskomponisten Johann Adam Hiller på 1750-talet kunde säga: “En smäktande drill av den idealiska konstnären är mera värd än 40 konserter, som 50 duktiga stympare lärt in“. Denna av Mankell företrädde ringaktning för all “lärd“ musik visade sig spela en högst olycksdiger roll under lång tid framåt. Den tvang Berwald att oförstådd förnöta sina krafter på andra områden än musikens; Söderman höll på att kvävas i huvudstadens småborgerligt banala musikatmosfär och Norman skrev sina präktiga verk utan att mötas av något allmänna intresse.

Vad svenskarna saknade då liksom allttjämt var en djupare rotad musikkultur. Man syntes i vårt land totalt ha förlorat blicken för betydelsen av en rationellt ordnad musikundervisning, så mycket egendomligare som man haft en så präktig grundval att bygga på som 1500- och 1600-talens kyrko- och skolordningar.¹ Pietismens konstfientlighet och — under 1800-talet — sekrörelsens primitiva kulturståndpunkt² torde väl ha utgjort de viktigaste anledningarna till förfallet, romantikens missförstådda sneglande på folkvisan gjorde också sitt till.

Mot sådana naturmakter skulle det förvisso ha behövts en kraftigt utbyggd musikundervisning, motsvarande den, som består andra områden av mänsklig kultur. Vid denna tid voro

¹ Jfr Norlinds längre fram nämnda studier i Kult & Konst.

² Jfr min artikel, Kyrkomusikalisk forskning och praxis, Tidskrift för Kyrkomusik etc. maj 1928, s. 74, samt den därav föranledda polemiken i oktobernumret s. 156 f.

Karl Valentin och Adolf Lindgren de enda vetenskapligt skolade företrädarna för musikkforskningen i Sverige. Den senares artiklar i Nordisk Familjeboks första upplaga, som började utgivas på 70-talet, torde ha bidragit till en ökad förståelse för den i Sverige försummade musikvetenskapen, om också den läsekrets, Lindgren därvid nådde, var fåtalig och alltför exklusiv. Dock kröntes hans ansträngningar att utbreda förståelse för Berwalds, Södermans och Normans konst med en ganska stor framgång. — Valentin övergick snart till mera praktiska sidor inom musiken och Lindgren var för mycket bunden vid sin studiekammare. Han gjorde inga resor för att samla material, som rörde det egna landets musiksträvanden i gångna tider.¹ Men det var just detta, som så särskilt starkt var av nöden för att väcka till liv förståelsen för tonkonsten i gemen och för musikvetenskapens vikt. Tyvärr hade Abrahamson-Hülphers på 1770-talet inte fått några efterföljare i sin oändligt värdefulla verksamhet att insamla musikhistoriskt viktigt källmaterial, hans verk framstå som betydelsefulla men isolerade föregångare till 1900-talets på materialsamlingar fotande forskningar. Vad som ytterligare försvagade betydelsen av Lindgrens arbete var, att han saknade den även officiellt auktoritativa ställning, som i Sverige alltid varit förenad med en akademisk lärostol. Valentin hade i det fallet en vida inflytelserikare plats i livet som Musikaliska akademins sekreterare, men då hade han ej längre tillfälle till någon forskningsverksamhet. Det är denna brist på en fast plattform, på s. a. s. officiellt stöd, som är anledningen till, att musikdilettantismen i dess mest osympatiska form kunnat få spela en så stor roll i vårt land. *Den har aldrig behövt frukta mothugg men däremot utan kontroll och ansvar tillåtits kritisera och klandra efter behag.* Och även om vi skulle gå så långt, att vi erkänna en del berättigande i dess klander, så måste vi samtidigt fasthålla vid, att den saknat möjlighet och kanske stundom lust att inse det värdefulla och vetenskapligt betydande i de kritiserade verken.

Den musikhistoriska forskningen saknar alltfortfarande, ett kvartssekel efter Lindgrens bortgång, en fast ställning i vårt land, medan däremot Danmark sedan länge äger en professur

¹ Norlind, Allmänt musiklexikon, 1. uppl., art. Norman.

däri och Finland t. o. m. två, i Helsingfors och Åbo. Och ändå torde det inom rätt vida kretsar även i vårt land finnas förståelse för behovet därav, glädjande nog icke minst inom komponisternas eget läger. Sålunda heter det i Peterson-Bergers lilla bok "Svensk musikkultur", som utkom för hela 18 år sedan: "Ett sådant hugg (för att avskära en circulus vitiosus av musikkulturen hämmande orsaker) vore anordnandet vid universiteten av pedagogiskt organiserade kurser i musik-hörande (formanalys) och musikvetande (teori och musikhistoria), ... Jag vågar icke sträcka mina fantasier över detta tema ända till inrättandet av en professur i praktisk och teoretisk musikvetenskap, men min innersta övertygelse är att om åtminstone en del av de penningar, som nu utdelas av akademien som understöd åt akademivänliga kompositörer, användes på detta sätt, skulle landet få tio- och hundrafalt mera nytta av dem. — *Ty i bildningens tecken måste hela den strid föras, som skall bringa den svenska musiken till blomning...*" Denna av inig kursiverade sista sats utsäger hela hemligheten med vår svenska musikkultur. Vad vi sakna är ingalunda inusikbegåvningar men väl något annat...

Adolf Lindgrens alltför tidiga bortgång innebar en svår förlust för svensk musikhistorisk forskning. Men han hade före sin död hunnit se en ny kraft med sällsynt entusiasm och järnflit föra densamma vidare. Det var t. o. m. i den av honom själv grundade Svensk musiktidning, som Tobias Norlind skrev sina första musikartiklar. — I de stora kulturländerna, främst Tyskland, hade den vetenskapliga musikforskningen gått stort framåt under 1800-talets sista decennier. En av de viktigaste tilldragelserna var därvidlag grundandet av det internationella sällskapet för musikforskning 1899. Just då befann sig Norlind, som var en student på 20 år, i Berlin, där han åtnjöt undervisning av bl. a. en av Sällskapets stiftare, professor Oskar Fleischer. Norlind blev från första början knuten vid detta och en flitig medarbetare i dess förnämliga organ, Sammelbände der Internationalen Musik-Gesellschaft. År 1901 utkom Svensk musikhistoria av den då 22-årige ynglingen. Strax därefter valdes Norlind till sekreterare i den svenska sektionen av Sällskapet, i vars flesta specialkommissioner han var ledamot, t. ex. för musikbibliografi [han skrev 1901 i Svensk musiktidning "Källorna till den svenska musikens historia"]

och utgivande av handskrifter rörande medeltidsmusik o. s. v. Docenturen i litteratur- och musikhistoria vid Lunds universitet 1909 blev en bekräftelse på de vunna framgångarna. Redan nu hade han en omfattande produktion bakom sig och det universella draget i hans författarskap framträdde tydligt. Hans ställning och naturell framtvingo denna utveckling. Tobias Norlind påtog sig i brinnande entusiasm för den svenska musikforskningens befrämjande en arbetsbörda, som skulle kunna ha räckt till för en hel stab av musikhistoriker. Om han i *någon* mån sviktat under den enorma bördan, kan detta väl svårligen förvåna oss eller skyllas på hans egen svaghet, fastmera beror det på det övermänskliga i uppgiften att utan varaktigt understöd och förståelse ensam lägga grunden till en omfattande forskning och dessutom föra denna framåt — vid sidan av förvärvsarbete.

*

Då Tobias Norlind i dessa dagar når det årtal, som lär beteckna "livets middagshöjd", 50 år, kan han blicka tillbaka över en produktion av en omfattning och omväxlingsrikedom, som är ägnad att förvåna, även om vi taga hänsyn till de ovan skildrade omständigheter, vilka bidragit till detta oerhört omfångsrika skriftställer. Böckernas antal uppgår i det närmaste till årens och uppsatserna räkna över 200, varav naturligtvis de musikhistoriska och med dem närbesläktade verken utgöra lejonparten. De övriga avhandla litteratur- och kulturhistoria, folklore, undervisning och — botanik. Den efterföljande framställningen upptager givetvis endast de rent musikhistoriska verken till behandling.

Det ligger icke så litet av skånsk trygghet, företagsamhet och frimodig djärvhet i Tobias Norlinds samlade forskargärning. Ämnena för hans arbeten äro hämtade från de flesta av musikhistoriens epoker: musikens ursprung, recitativets historia, musikalisk folklore, liturgisk musik, medeltidens världsliga tonkonst, instrumentens historia, dansmusikaliska former, suitens uppkomst, o. s. v., biografiska arbeten över enskilda mästare och reproducerande konstnärer, handböcker i undervisningens tjänst och lexikaliska verk. Det område, som Norlind emellertid framför allt ägnat sina krafter åt och till vars studium de flesta verken utgöra mer eller mindre

omfångsrika förarbeten, är den svenska musikhistorien i hela dess omfång. — Vi kunna bortse från att diskutera det kloka eller okloka i hans sålunda ådagalagda encyklopediska strävan men däremot aldrig från de förut anförda omständigheter, som tvang den unge skåningen att redan från början arbeta med ett material, som omspanner den svenska musikhistorien från dess otydliga och svaga början upp till vårt eget århundrade. Det är lätt att tala om begränsning, då man nödgas göra den till en dygd, emedan så många andra forska på samma fält, men det är icke alldeles så lätt att hålla sig till specialområden, då man under ett kvartssekel ensam i landet bär upp en hel disciplin. Detta är vad Tobias Norlind gjort, emedan han kände sig förpliktad därtill och hyste kärlek till uppgiften.

Den oförgångliga förtjänsten hos Tobias Norlinds forskningsverksamhet är, att den verkligen förtjänar namnet *forskning*, d. v. s. ett framläggande av resultat, vilka vunnits, icke genom att tugga om, vad andra publicerat, i mer eller mindre litterärt elegant form, utan fotats på ett eget, med möda och flit hopsamlat nytt material. I större utsträckning än någon svensk musikhistoriskt intresserad tillförne har Norlind använt sig av källskrifter, som han med en flit och ett spårinne av ovanliga mått lyckats uppsöka och excerpera under talrika inventeringsresor i svenska bibliotek. Han har för sådant ändamål även innehaft statsstipendium (1904) och det Letterstedtska inrikesresestipendiet (1914). En blick på källförteckningen i doktorsavhandlingen, Latinska skolsånger i Sverige och Finland, visar, vilka värdefulla fynd, som dessa och andra resor bragt i dagen. Några av källskrifterna ha väl tidigare blivit undersökta för andra ändamål än musikalisk forskning, andra däremot voro helt outnyttjade. Dessa studier utsträcktes icke blott efter gammal slentrian till universitets- och riksbiblioteken utan omfattade även och speciellt de outnyttjade svenska skol- och stiftsbiblioteken samt Tyska kyrkans i Stockholm arkiv. Undersökningen var synnerligen lönande och spridde ljus över flera århundraden av svensk musikkultur. Särskilt skulle jag vilja framhålla de på dylikt material vilande, utomordentligt värdefulla uppsatserna i Kult & Konst, 1906—08: Svenska kyrkosångböcker från 1500- och 1600-talet med tryckta melodier (1906), Musiken vid svenska skolor under 1600-talet

(s. å.), Musiken i Västerås under 1600-talet (1907), Musiken i Uppsala under 1600-talet (1908). Oaktat alla dessa betydelsefulla studier voro utförda *efter* 1. upplagan av Svensk musikhistoria (1901), kunde Adolf Lindgren vid dennas publicering fälla det omdömet, att den var "helt enkelt epokgörande för kännedomen om *vår tonkonst före 1700-talet*." Lindgren var, som bekant, inte den man som förde starka ord på läpparna, men han var rättänkande och lidelsefri och ägde på musikhistoriskt område en sakkunskap, som satte honom i stånd att inse det obestriddliga värdet hos Norlinds arbeten trots en viss formell svaghet hos dem. Redan Richard Norén, den outtröttlige och för kyrkomusikens höjande varmhjärtat arbetande utgivaren av Kult & Konst, fällde om Tobias Norlinds Svensk musikhistoria, som han eljest skattade så högt, uttrycket, att den var "behäftad med vissa brister, icke minst i korrktur." Till stor del sammanhänger väl detta med den Norlind egna, nästan hektiska iveren att framlägga nya resultat i sitt fack, vilken hindrat honom från att ägna så stor vård om den yttre dräkt, vari dessa resultat framlagts, som hade varit önskvärt. Kritiken mot Norlind har dock i dylika fall skjutit betydligt över målet, ej minst därför att man sammanblandat språkbehandlingen med feluppgifterna och vad de senare angår icke skiljt mellan väsentligheter och oväsentligheter. Vidare synes man ha förgätit, att lexikaliskt arbete städse ger oändligt många flera tillfällen till misstag än forskningar på ett litet begränsat specialområde. Men vi äro skyldiga att ihågkomma, att Norlinds undersökningar genom omständigheternas makt framför allt blivit lexikaliska. Att han dessutom tvungits utföra dem på "fritid", vid sidan om förvärvsarbete, må rättvisligen också tagas med i räkningen. Man skulle ju kunna invända, att han borde ha minskat sin produktion genom specialisering. Detta är sant. Att Norlind icke iakttagit detta försiktighetsmått beror väl kanske på, att han ensam nödgats lägga grundvalen till en allmän svensk musikhistorisk forskning och överskattat sina krafter, men också på en djärv plan, som sammanhängde därmed: att skriva ett allmänt musiklexikon. Ett sådant verk var väl behövt, Norlind måste säga sig själv, att det i högre grad än något annat skulle stimulera det allmänna intresset för musikhistoria och bilda grundvalen för en kommande forsk-

ning. De lexika som förut funnos voro för sådant ändamål fullkomligt odugliga. Den ende som skulle ha kunnat skriva ett nytt av värde var Adolf Lindgren. I sin artikel om honom i lexikonet skriver Norlind: "Flerfaldiga gånger var det på tal, att han även skulle utge ett självständigt musiklexikon, men den honom egna försiktigheten och ängslan för offentligheten höll honom alltid tillbaka, så att manuskriptet fick ligga kvar ofullbordat." Det Lindgren icke vågade, har Tobias Norlind försökt. Man må tala om ungdomlig djärvhet (förf. var 33 år, då Allmänt musiklexikons 1. häfte utkom), men icke desto mindre har det fyllt sin uppgift så väl, att det för den unga svenska musikkonsten betytt lika mycket som Schücks monumentalverk inom svensk litteraturhistorisk vetenskap. — Även dess betydelse för den internationella musikhistorien kan icke förnekas, vilket bl. a. framgår av Hugo Riemanns vackra ord under art. Norlind i Riemanns Musiklexikon. Förarbetena till lexikonet resulterade i en mångfald värdefulla studier. Framför allt mottogo Tysklands musikhistoriker med tacksamhet hans forskningar angående tyska musiker, som övergående eller under en längre tid av sin levnad verkat i vårt land. Sådana undersökningar äro artiklarna över familjen Düben, Christian Ritter, Christian Geist o. s. v., vilka publicerades i Sammelbände der IMG och i Allmänt musiklexikon. Av verkligt internationell betydelse blev emellertid den märkliga studien "Zur Geschichte der Suite", som Norlind offentliggjorde i Sammelbände d. IMG 1906. Det material, som författaren stöder sig på, tillhör den s. k. Dübenska samlingen av luttabulaturer i Uppsala universitetsbibliotek. Genom denna undersökning och den två år senare i samma tidskrift offentliggjorda förteckningen "Vor 1700 gedruckte Musikalien in den schwedischen Bibliotheken" rikades den internationella forskningens uppmärksamhet i vida högre grad än tillförne på de svenska bibliotekens musikskatter och därmed även på betydelsen av forskningen i svensk musikhistoria. Huru viktiga uppslag, som här stodo att vinna vid en sakkunnig undersökning, visar bäst den nyssnämnda uppsatsen "Zur Geschichte der Suite". Dess stora betydelse rättfärdigar, att jag behandlar den något utförligare. — Vid slutet av förra århundradet betraktade man på musikvetenskapligt tongivande håll suiten som en produkt från det trettioåriga

krigets tid, då folkelement från olika nationer blandades om varandra i de kors och tvärs genom hela Centraleuropa tågande härarna. Därvid skulle melodier till olika folkdans typer ha blivit allmänare kända och kringspredda samt sammanställda till suitartade bildningar. Det fanns dock de som tvivlade på denna blandhypotes. Så fann Hugo Riemann på 90-talets sista år ett typiskt exempel på suit redan från år 1617, andra drogo fram prov från 1600-talets första år. Naturligtvis föll man då genast för den rätt nära till hands liggande frestelsen att föra suitens uppkomst tillbaka på stilbrytningen vid slutet av 1500-talet. Monodin, som frammanat så många konstformer, torde väl böra ha äran även av suitens tillkomst, menade man. Då framträdde Norlind med sin studie och visade, att böjelsen för suitartade sammanställningar av dansmusiktyper förefanns redan hos de italienska lutkomponisterna i början av 1500-talet. Därvid stödde sig Norlind på de hos Düben representerade luttabulaturerna av tonsättningar av Castegloni 1536, Antonio Rotta och Borrono 1546 m. fl. Redan Petruccis luttabulaturtryck 1508 uppvisa Pavaner med ur dessas dansmelodier tematiskt utvecklade Saltarellos, varpå som tredje dans alltid följde en Piva i tretakt. — Om också Norlinds resultat äro utvunna ur ett alltför speciellt material (lutmusik) för att vara absolut bindande för vår uppfattning om uppkomsten av andra instrumentala cykliska bildningar, så har i varje fall Norlind först av alla forskare djärvt brutit med den då gängse uppfattningen av suiten som en 1600-talsform. Nyare forskningar av Blume (Studien zur Vorgeschichte der Orchestersuite im 15. und 16. Jahrhundert, 1925) och Osthoff (Der Lautenist Santino Garsi da Parma, 1926) ha bekräftat, vad Norlind 20 år tidigare med tillhjälp av svenskt material påvisat.

Ett annat värdefullt arbete är studien "Zur Geschichte der polnischen Tänze", vilken publicerades i Sammelbände d. IMG 1911 och tillsammans med det femte avsnittet i Norlinds Studier i svensk folklöre, som offentliggjorts ungefär samtidigt i Lunds universitets Årsskrift, bildar en sammanhängande undersökning av den svenska polskans historia. Här bygger författaren på ett omfattande material, hämtat ur Tyska kyrkans i Stockholm arkiv, Dübenska samlingen i Uppsala-biblioteket, Kalmar

2 — Årsbok för 1929.

gymnasiebibliotek, Musikaliska akademins bibliotek samt Kgl. biblioteket i Berlin.

Samtliga dessa arbeten och många andra smärre, som det skulle föra för långt att här ens uppräknat, bilda grundval och förstudier till Allmänt musiklexikon, den svenska musikforskningens monumentalaste verk.

Man har med rätta kallat det av Hugo Riemann utgivna musiklexikonet (1 uppl. 1882) för rätt och slätt "Riemanns lexikon." Därmed har man velat antyda, i huru hög grad det bygger på Riemanns självständiga forskningar, låt vara, att man icke alltid, kanske t. o. m. rätt sällan, delade hans däri framställda åsikter. — Med nästan lika stor rätt kan man kalla Allmänt musiklexikon för "Norlinds lexikon", det bär sin upphovsmans prägel av järnhård flit och självständighet i forskning, framlägger mängder av genom utgivaren själv sammanbragt material, lider väl också av felaktigheter, som relativt lätt borde ha kunnat undvikas.

I själva verket finnes det vissa väsens- och levnadsdrag hos Norlind, som påminna om Riemann. Bägges arbete har fått karaktären av tillfällighetsverk, visserligen betydelsfullt men icke alldeles systematiskt, emedan ingendera fått den ledande ställning inom sin vetenskap, som är förbehållen innehavaren av en ordinarie lärostol. Båda ha böjelsen för det encyklopediskt vittsvävande, båda skriva med övervägande avseende fäst vid egna forskningar, varför Riemanns allmänna musikhistoria (*Handbuch der Musikgeschichte*) mera har karaktären av en serie skickligt hopbuntade specialundersökningar än av — *Handbuch*; Norlinds musikhistoria lider av samma fel. Dock må härvidlag märkas, att Norlind egentligen ej hade andra förarbeten att lita till än sina egna, medan Riemann däremot i stor utsträckning avböjde andras resultat, då de ej stämde överens med hans ibland väl så tydligt förutfattade meningar. Såsom teoretiker till hela sin läggning (det är en avgjord olikhet mot Norlind) var Riemann en smula fallen för ett visst hypotesmakeri och synes dessutom inte kunna gå fri från anmärkningar på noggrannhet i detaljer. Varken Riemann eller Norlind ha begagnat sig av det hos särskilt tyska författare en tid så vanliga estetiska ordkram, som alltjämt här i Sverige synes anses som bevis på en djupare musikalisk förståelse. Ingendera av de bägge forskarna be-

gagnar gärna poetiska bilder och den välbehövliga kritik, som Norlind i "Beethoven och hans tid" utövar mot Paul Bekkers Beethovenfloskler, är betecknande för hans ställning till detta slags populärt musikskriftställer. Medvetna om sin betydelse och om universaliteten i sina forskningar ha slutligen både Riemann och Norlind visat vissa enväldstendenser och ej gärna vikit från intagna positioner.

Då Norlind år 1918 lämnade sin docentur i Lund och rektoratet för folkhögskolan i Östra Grevie för att flytta till Stockholm, avslutades det skede i hans vetenskapliga skriftställer och liv, som starkast och mest konsekvent bundit honom vid internationell musikforskning. Världskriget hade då slitit sönder också de musikvetenskapliga förbindelserna. Det internationella musiksällskapet och dess tidskrift upphörde 1914 efter 15 års oändligt värdefullt arbete, de olika nationernas musikforskare fingo arbeta isolerade var och en för sig liksom alla deras kolleger inom andra vetenskaper. Frånträdandet av docenturen innebar dessutom ett nödtvunget avstående från det direkta vetenskapliga handledandet av lärjungar. Norlind blev, som Adolf Lindgren förut, privatlärare.

Men sin entusiasm för musikforskningens framgång i vårt land förlorade Norlind inte i sin nya omgivning och i egenskap av ledare för Musikhistoriska museet samt lärare i musikhistoria och estetik vid konservatoriet. Med uppoffring av tid och krafter ställde han sig till de musikstuderandes tjänst och har även under senare år utbildat ett flertal elever. 1919 väckte han till liv Svenska Samfundet för Musikforskning, vars ledare och redaktör för dess tidskrift han var t. o. m. 1926. Under denna tid utvecklade Norlind en febril verksamhet huvudsakligen som biografisk skriftställare: året efter den väsentligen utvidgade andra upplagan av Svensk musikhistoria (1918) utkommo "Erik Gustaf Geijer som musiker" och "Jenny Lind" (båda 1919), år 1923 "Richard Wagner", "Kristina Nilsson" och andra upplagan av den lilla Beethovenbiografin (1907). Under mellantiden hade den outtröttlige forskaren medhunnit att tillsammans med Musikaliska Akademins sekreterare, professor Olallo Morales, utarbeta en historik till 150-årsminnet av denna institutions grundande, 1921, samt utgiva det digra verket Allmän musikhistoria och den lilla, i sin knapphet helt enkelt mästertliga, "Kort handbok i musikens historia", avsedd för läroverk och semi-

narier. — Tillsammans med Trobäck utgav Norlind 1926 "Kungliga hovkapellet historia 1526—1926" och slutförde samtidigt det första stora svenska originalverket om Beethoven, den förut i denna översikt anförda boken "Beethoven och hans tid", vars utgivande i häften börjat 1924. Denna väldiga produktion (vari också ingår här ej nämnda icke-musikvetenskapliga arbeten) vittnar i sanning om en sällsynt brinnande arbetshåg och -förmåga, i all synnerhet som den ordinarie tjänsten för livsuppehållet upptagit så gott som varje stund av dagen. Till dessa större arbeten sluta sig emellertid ytterligare talrika uppsatser och artiklar, av vilka här må nämnas kan-telestudien i Rig 1923 (kritiskt skärskådad av Väisänen i Krohnfestskriften 1927), Jenny Lind och romantikerna (Svensk tidskrift för musikkforskning 1924), Eggert och Küster (ibid. 1925), Åhlström och sällskapsvisan på Anna Maria Lenngrens tid (ibid. 1926) m. m. Om flera av de anförda arbetena gäller, att de ej äro i samma mening strängt vetenskapliga som de under den tidigare perioden skrivna. Handböckerna kunna naturligtvis inte alls komma ifråga, det mesta av biografierna väl icke heller, — därmed är naturligtvis icke sagt, att de ej innehålla mycket nytt material (sådant har Norlind alltid att bjuda på) och värdefulla utredningar, som i och för sig, försedda med lärd apparat, skulle förtjäna benämningen vetenskap. Vetenskapligare lagt är verket "Beethoven och hans tid" samt huvudsakligen de partier av "Svenska hovkapellet historia 1526—1926", vilka redogöra för hovkapellet tidigare skeden. De bringa mycket nytt i dagen rörande musiklivet i huvudstaden, av stort värde särskilt för 1500- och 1600-talets svenska musikhistoria, och innebära en vacker komplettering till redogörelsen härför i Norlinds Svensk musikhistoria. — "Beethoven och hans tid" är icke blott ett musikhistoriskt verk av värde som tillskott till vår utomordentligt torftiga litteratur om Beethoven utan även en livfull och intressant kultur- och sedeskildring från Wien omkring sekelskiftet 1800, vilken ger en ovanligt fyllig bakgrund till Wienklassikernas liv och verk, varöver varje musikintresserad bör vara dess författare högeligen tacksam. Hela verket är i bästa mening populärt, samtidigt som det lämnar åtskilliga bidrag av vetenskapligt värde för kännedomen om Beethovens konst. Författarens vanliga stora beläsenhet sätter honom i stånd att ge en sammanfatt-

ning av de viktigaste resultaten av den senaste tidens Beethovenforskningar. Men han bidraget också själv med egna rön, framför allt i kapitlen "Beethovens tonarter" och "Sonat- och symfoniform", vilka belysa den viktiga frågan om mästarens ställning till Mannheimskolan och till föregångarna i Wien, Haydn och Mozart. Särskilt rörande sådana delar av detta arbete måste man beklaga, att de icke i boken vederfaras full rättvisa, emedan den populariserande tendensen fått överhanden, och att Norlind icke i stället behandlat dylika ting inför sakkunnigt forum och med den vetenskapliga apparat, som ensam möjliggör en allvarlig diskussion. Bristen på källhänvisningar gör sig särskilt märkbar i dylika fall. Tyvärr saknar arbetet också så gott som varje notexempel, vilket ävenledes är fallet med Geijerbiografen, där man har ännu större behov av dem. Det hade där varit av stort intresse att få, om också blott några stickprov, framför allt ur komponistens kammarmusikaliska verk (t. ex. ur violinsonaterna, de två stråckkvartetterna och kvintetten), vilka ju samtliga föreligga i manuskript, om vi undantaga pianokvartetten i e och en fyrhändig pianosonat. Norlind säger själv i en Efter-skrift till denna bok: "De här företagna musikaliska Geijerstudierna vila, som tydligt framgår, till största delen på notmanuskript . . ." I sådana fall synes det mig vara absolut oundvikligt att meddela ett par tre längre och åtskilliga smärre notcitater till belysning av de meddelade musikanalyserna.

De allra sista åren av Norlinds skriftställarverksamhet har i allt större utsträckning ägnats åt populariserandet av musikaliska ämnen. Till denna kategori höra den kortlivade Allmän musiktidsning och de små handböckerna "Klieförlagets populära musikkböcker", varav i synnerhet den om musikinstrument är särdeles förtjänstfull och äger talrika vackra illustrationer av instrument i Musikhistoriska museets samlingar. Man kan blott hoppas, att den svenska allmänheten i ökad utsträckning skall visa sig uppskatta de ansträngningar den högtförtjänade forskaren gör att också på detta fält höja vår musikkultur. I varje fall kan Tobias Norlind frimodigt arbeta vidare i den lugna vissheten, att hans gärning skall bestå efter honom och hans namn nämnas bland de främsta av dem, som skapat en svensk musikkforskning. — Pionärarbete har under alla tider varit det tyngsta och otacksammaste av

allt mer i gengäld så mycket värdefullare för efterkommande på samma fält. Tobias Norlind har uträttat ett större banbrytararbete för den kommande svenska musikforskningen än någon annan. Det är på hans verk vi andra, som sträva på detta försummade område av den svenska odlingens historia, hava att efter måttet av vår förmåga ödmjukt arbeta vidare.

SKRIFTER AV T. NORLIND ¹

1899.

1. Sv. Musiktidning nr 15, s. 110—111: Sviten före Bach.
2. nr 19, s. 142—143: Den musikhistoriska vetenskapen.

1900.

1. Sv. Musiktidning nr 9—12: Sveriges musikhistoria 1630—1730 [ca 60 s.].
2. Sammelb. d. IMG. s. 165—212: Die Musikgeschichte Schwedens in den Jahren 1630—1730.

1901.

1. Svensk musikhistoria. Hborg. 250 s.
 2. Magnus Stenbock. » 8 s.
 - ✓ 3. Sv. Musiktidn. nr 13—20: Källorna till svenska musikens historia [ca 50 s.].
 4. Sammelb. d. IMG. s. 552—607: Schwedische Schullieder im Mittelalter und in der Reformationszeit.
- [Div. medd. till tidskr. »Die Musik», Berlin.]

1902.

- ✓ 1. Om språket och musiken. Lund. 48 s.
 2. Ramlösa brunns historia. Hborg. 16 s.
 3. Sydsv. Dagbl. Söndagsnr. ²⁸/₃: Mendelssohns Elias.
 4. » ¹⁶/₁₁: Ur oratoriet Elias' historia.
 - ✓ 5. » ²⁹/₆: Modern musikestetik.
- [Div. medd. till tidskr. »Die Musik», Berlin.]

1903.

1. Sydsv. Dagbl. Söndagsnr. ¹/₂: C. Saint-Saëns.
 2. » ²²/₃: Rich. Wagner och musikdramat Parzival.
 - ✓ 3. » ²/₈: Om Wagner och Wagnerdyrkan.
 4. » ¹³/₁₂: H. Berlioz.
 5. Folkets Tidn., Lund. ²³/₃: »Lyran och harpan» av Saint-Saëns.
 6. Finn [utg. av Lucasgillet, Lund] s. 20—21: Svenska medeltidsmelodier [m. mk-bil.].
- [Div. medd. till tidskr. »Die Musik», Berlin.]

¹ Efterföljande förteckning har upprättats av T. Norlind, som välvilligt ställt densamma till tidskriftens förfogande.

1904.

1. Sydsv. Dagbl. Söndagsnr. ¹⁴/₂: Fr. Liszt.
 - ✓ 2. » ¹³/₃: Helmholtz och musiken.
 3. » ¹⁰/₄: Runeberg och musiken.
 4. » ¹⁰/₇: P. Cornelius.
 5. » ²⁵/₉: Musiken i Japan.
 6. » ¹⁶/₁₀: Beethovens människenssonat.
 7. Die Musik, Berlin s. 193—195: Wilhelm Stenhammar.
 8. » s. 243—263: Zur Geschichte der schwedischen Musik.
- [Div. medd. till flera nr.]

1905.

1. Folkhögskolestudier jämte svensk folkhögskolestatistik. Lund. 54 s.
- ✓ 2. Sydsv. Dagbl. Söndagsnr. ²¹/₅: J. P. E. Hartmann.
3. Sammelb. d. IMG. s. 111—113: Ein Musikfest in Nürnberg im Jahre 1649.

1906.

1. Kult o. Konst s. 91—104: Musiken vid svenska skolor under 1600-talet.
2. » s. 279—285: Svenska kyrkosångböcker från 1500- och 1600-talet med tryckta melodier.
3. Bidr. t. Sv. Landsmålen s. 67—79: Melodier till svenska folkvisor och folkdanser, upptecknade före 1800.
4. Sydsv. Dagbl. Söndagsnr. ²³/₁₂: Glucks »Orpheus».
5. Sammelb. d. IMG. s. 172—203: Zur Geschichte der Suite.
- ✓ 6. » s. 640—641: Was ein Organist im 17. Jahrh. wissen musste.

1907.

1. Beethoven. De största märkesmännen V. 60 s.
2. Kult o. Konst s. 97—110: Musiken i Västerås under 1600-talet.
3. Samlaren s. 1—31: Vadstena klostrets veckoritual.

1908.

1. Beethoven. Finsk upplaga. W. Söderström, Hfors. 70 s.
 2. Kult o. Konst s. 29—42: Musiken i Uppsala under 1600-talet.
 3. Danske Studier, Kphn, s. 219—222: Folkesangen på Færøerne. Rec. av: Hj. Thuren: Folkesangen paa Færøerne.
 4. Sammelb. d. IMG. s. 196—231: Vor 1700 gedruckte Musikalien in den schwedischen Bibliotheken.
- [Årsredogörelse f. Sydöstra Skånes Folkhögskola, Tomelilla.]

1909.

1. Latinska skolsånger i Sverige och Finland. [Dr.-avh.] Lunds univ:s årsskr. N. F. Avd. 1. Bd 5. Nr 2. 208 s. Mkbilagor.
 2. Svenska folkhögskolans årsbok: Sydöstra Skånes Folkhögskola, Tomelilla.
- [Årsredogörelse för s. skola. 2:dra årg.]

1910.

- ✓ 1. Sammelb. d. IMG. s. 94—99: Zur Biographie Christian Ritters.
[Årsredogörelse f. fhsk. 3:dje årg.]

1911.

- ✓ 1. Studier i svensk folklöre. Lunds univ:s årsskr. N. F. Avd. 1. Bd 7. Nr 5.
468 s.
[I. Diktkonstens, dansens och musikens ursprung, s. 1—56. — II. Dans och musik i svensk folktro, s. 57—161. — III. Den naturmystiska folkvisan i Sverige, s. 163—240. — IV. Sångar vid svenska folkfester, s. 241—338. — V. Den svenska polskans historia, s. 339—400. — Mkbilagor.]
2. Festschrift till H. F. Feilberg s. 738—756: Svärdsdans och bågdans.
- ✓ 3. Sammelb. d. IMG. s. 501—525: Zur Geschichte der polnischen Tänze.
[Årsredogörelse f. fhsk. 4:de årg.]

1912.

1. Svenska allmogens liv i folksed, folktro och folkdiktning. 702 s.
2. Allmänt musiklexikon. Hft 1—2. S. 1—128.
3. Mellersta Skåne (tidn.) ²⁹/₉: Den svenska skarpskytterörelsen på 1860-talet.
4. Ystads Allehanda ¹²/₉; ¹³/₉; ¹⁶/₉: Växtfärgning i forna dagar.
5. Nya Dagl. Alleh. ²⁵/₁₀: Skräddare och skomakare.
6. Danske Studier, Kphn, s. 122—125: Eskimoiske Melodier. Rec. av Hj. Thuren o. W. Thalbitzer, The Eskimo-mc.
7. Rep. of the fourth congr. of The IMS., London, s. 201—204: Polnische Tänze ausserhalb Polens.
[Årsredogörelse f. fhsk. 6:te årg.]

1913.

- ✓ 1. Allmänt musiklexikon. Hft 3—5. S. 129—326.
2. Sv. Folkhögskolans årsbok: Folksånger om digerdöden. 8 s.
[Årsredogörelse f. fhsk. 5:te årg.]

1914.

- ✓ 1. Allmänt musiklexikon. Hft 6—8. S. 327—524.
[Årsredogörelse f. fhsk. 7:de årg.]

1915.

- ✓ 1. Allmänt musiklexikon. Hft 9—10. S. 525—652.
2. Oxie och Skytts härads folkhögskola, Östra Grevie. En historik och en beskrivning. 26 s.
3. Oxie o. Sk. h:ds fhsk., Ö. Gr. 20 s.
4. Katalog över Folkbiblioteket, Ö. Grevie. 48 s.
5. Sv. fhsk:s årsbok: Oxie o. Sk. h:ds fhsk.
6. Tappan, Skånska Trädgårdsför:s tidskr. s. 39—40: Epiphyllum Gärtneri.
7. » » » s. 267—271: Frilandskakteer.
8. » » » Växtgeografi och stenbergr I (serie).
9. Zeitschr. d. Ver:s f. Volkskunde s. 223—227: Spiritusglaube in Schweden.
[Årsredogörelse f. O. o. Sk. h:ds fhsk. 1:sta årg.]

1916.

- ✓ 1. Allmänt musiklexikon. Hft 11—13. S. 653—1096.
[Årsredogörelse f. fhsk. 2:dra årg.]
2. Tappan: Växtgeografi och stenbergr II, III (Alpängen o. Nordeuropa).

1917.

1. Tappan: Växtgeografi och stenbergr IV—VI (Asien o. Amerika).
[Årsredogörelse f. fhsk. 3:de årg.]

1918.

1. Skattsånger. En studie i jämförande folkminnesforskning. Lunds univ:s årsskr, N. F. Avd. 1. Bd 14. Nr 17. (Festschr. f. L. univ:s 250-årsjubileum). XVI + 104 s.
2. Svensk musikhistoria. 2:a uppl. 348 s.
3. Musiktidningen, Julnr: S. Heller.
- ✓ 4. Under Lundagårds kronor s. 338—348: Musik och studentsång i Lund.
- ✓ 5. Festschrift. H. Kretzschmar zum 70. Geburtstage s. 110—112: Die Familie Düben.

1919.

- ✓ 1. E. G. Geijer som musiker. 286 s.
2. Jenny Lind. En minnesbok till 100-årsdagen. 250 s.
3. Gamla bröllopsseder hos svenska allmogen. 152 s.
[Redigerat Sv. tidskr. f. mkf. årg. 1 för 1919; utkom 1920.]

1920.

- ✓ 1. Allmän musikhistoria. Hft. 1—3. S. 1—192.
2. Beethovens brev. I urval utg. av G. Norlén. Inledning s. 3—13.
3. Sv. Tidskr. f. mkf. årg. I, 1919: En inledning s. 1—3.
[Red. Sv. T. f. mkf. o. Ur nutidens musikliv årg. I med upps.]
4. Sv. Tidskr. f. mkf. årg. II s. 137—149: Jenny Lind och nyromantikerna.
5. » s. 234—272: J. Lind i bild. Bidr. t. en J. L.-ikonografi.
6. » s. 94—114: Musikhistoriska Museet i Stockholm.
7. Ur Nutidens musikliv s. 65—68: När Beethoven invaldes i Mus. Akad.
8. s. 69—72: Musikvetenskapen vid svenska univ.
[Redogörelse för Sthlms fhsk. vid Borgarskolan.]

1921.

1. Musikaliska akademien 1771—1921. Minnesskr. utg. tills. m. O. Morales. 272 s.
2. Allmän musikhistoria. Hft 4—8. S. 193—512.
- ✓ 3. Sv. Tidskr. f. mkf. s. 86—91: Aug. Bournonville o. k. teatern i Stockholm.
4. » s. 308—309: En Lisztautograf.
5. Ur Nutidens musikliv s. 91—97: Stadsnotarie Nils Andersson och den svenska folkmusiken.
- ✓ 6. Nordisk folkdans' Julnr s. 6—7: En bågdans.
[Redogörelse f. Sthlms fhsk.]
[Redig. av Sv. T. f. mkf. och Ur Nut. mkl.]

1922.

- ✓ 1. Allmän musikhistoria. Hft 9—13. S. 513—846.
- ✓ 2. Sv. Tidskr. f. mkf. s. 41—48: Från pianofortets barndom.
- ✓ 3. » s. 58—62: Musikhistoriska museets nyförvärv 1921.
- ✓ 4. » s. 63—78: Musikbibliografi fr. o. m. år 1920.
- ✓ 5. » s. 97—101: Bidrag till marintrumpetens historia.
- ✓ 6. » s. 109—120: Stråkarparan. Rec. av. O. Andersson,
Stråkarparan i Studier tillagn. N. E. Hammarstedt.
7. Ur Nutidens musikliv s. 33—35; 56—58: Orfeusämnet och Offenbach.
8. » s. 49—59: Hans Pfitzner.
9. » s. 1—7: Andreas Hallén.
10. Sv. Biogr. Lexikon s. 377—379: I. A. Berg.
11. Nordisk Familjebok: Smärre art. i 2:dra uppl. Suppl.
12. Nordens Årsbok, Kphn, s. 211—214: Christina Nilsson.
13. The swedish yearbook s. 228—234: Swedish music.
14. Suecia, Anuario 1923 s. 238—244: El arte musical en Suecia.
15. Bull. de la soc. »Union mus.», La Haye, s. 92—98: Compte-rendu relatif
à la musicologie en Suède.
[Redogörelse f. Sthlms fhsk.]
[Redig. av Sv. F. f. mkf. och Ur Nut. mkl.]

1923.

1. Kristina Nilsson. Sångerskan och konstnärinnan. 300 s.
2. Beethoven. De största märkesmännen V. 2:dra uppl. 88 s.
3. Wagner. XVI. 116 s.
4. Kort handbok i musikens historia. 110 s.
5. Sv. Tidskr. f. mkf. s. 25—30: Egyptens musik på Tutankhamons tid.
Rec. av C. Sachs: Die musikinstr. d. a. Ägyptens.
6. » s. 31—41: Naumanns verksamhet i Sverige. Rec.
av Rich. Engländer: Naumann als Opernkomp.
7. Ur Nutidens musikliv s. 49—53: Jean Sibelius.
8. » s. 148—151; 164—165: Om musikkritik.
9. Rig s. 37—58: Bidrag till kanelens historia.
10. » Rec. av O. Andersson, Stråkarparan.
11. Nord. Musikförlagets Uppslagsbok s. 142—147: Musikhistorisk
tabell.
12. Schweden in Kultur u. Wirtschaft. Schriften d. Frankf. Messenamts
s. 54—57: Das Musikleben in Schweden.
13. Bonniers konvers.-lex.: Smärre art.
14. Nord. Fam. 2:dra uppl. Suppl.: Smärre art.
[Redogörelse f. Sthlms fhsk.]
[Redig. av Sv. T. f. mkf. och Ur Nut. mkl.]

1924.

1. Beethoven och hans tid. Hft 1—2. S. 1—128.
2. Svenska allmogens liv. 2:dra uppl. Hft. 1—2. S. 1—96.
3. Betänkande och förslag till en system. utforskn. av sv. allm.-kult.
I s. 141—151: Översikt av sv. fkmk (»Typlistor»). II s. 15—17: Mus.

Akad.; s. 76—77: Musikhist. Museet; s. 77—84: Folkmusikkommissionen
(tills. m. N. Lithberg m. fl.)

4. Stockholmstidningen ¹⁵/₆: När jazzen började.
5. Sv. Biogr. Lexikon s. 303—308: P. C. Boman.
6. Handbuch d. Musikgesch. v. G. Adler. s. 1005—09: Schweden.
[Redogörelse f. Sthlms fhsk.]
[Redig. av Sv. T. f. mkf. och Ur Nut. mkliv.]

1925.

1. Beethoven och hans tid. Hft 3—6. S. 129—428 (slut).
2. Svenska allmogens liv. 2:dra uppl. Hft 3—5. S. 97—240.
3. Sv. Tidskr. f. mkf. s. 49—63: Eggert och Küster.
4. » s. 159—162: Nyförvärv till Musikhist. Museet.
5. » s. 1—17: M. Lundholm, Ole Bulls och Otto Lind-
blads lärare.
6. » s. 151—154: Ett brev från Crusell till Peters' förlag.
7. Sv. Biogr. Lexikon s. 1—3: Per Brant.
8. » s. 100—103: C. A. Braun.
9. » s. 196—200: E. Brendler.
10. Nordisk Familjebok, 3:dje uppl., fr. o. m. 3:dje bandet: Mkavdeln.
[Redogörelse f. Sthlms fhsk.]
[Redig. av Sv. T. f. mkf. och Ur Nut. mkliv.]

1926.

1. Svenska allmogens liv. 2:dra uppl. Hft 6—12. S. 241—636.
2. Kgl. Hovkapellet historia 1526—1926. Minnesskr. utg. tills. m. Emil
Trobäck. 300 s.
3. Nordisk Familjebok. 3:je uppl. Musikavd. (forts.)
4. Sv. Tidskr. f. mkf. s. 1—64: Olof Åhlström och sällskapsvisan på A. M.
Lennngrens tid.
5. Stockholmstidn. ⁷/₁: Stockholms konsertsalar.
6. Sv. Biogr. Lexikon s. 358—359: Nat. Broman.
7. » s. 436—438: Hanna Broman.
8. Musikkultur s. 32—33: John Field.
9. Musikern nr 4: Kgl. Hofkapellet 1526—1926.
[Redogörelse f. Sthlms fhsk.]

1927.

1. Allmänt musiklexikon. 2:dra uppl. Hft 1—2. S. 1—160.
2. Sv. Biogr. Lexikon s. 26—27: Släkten Byström — O. Fr. Byström.
3. » s. 87—88: Knut Bäck.
4. » s. 203—205: Cahman.
5. Nordisk Familjebok. 3:je uppl. Musikavd. (forts.)
6. Musikkultur s. 53—55: Beethoven i Sverige.
7. Stockholmstidn. ¹⁵/₆: Paganini, ett hundraårsminne.
8. Ernst Norlind 1877—1927 [50-årsskrift] s. 58—63: Försök hos
svenska allmogen att skapa nya musikinstrument.
9. St. Mackinlay, Origin and development of light opera, London,
s. 167—171: Swedish »sagospel» and »sångspel»
[Redogörelse f. Sthlms fhsk.]

1928.

1. Allmänt musiklexikon. 2:dra uppl. Hft 3—8. S. 161—600. (Bd I slut).
2. Föreläsningssällningarnas och studiecirkelns musikhandbok. Klio-förl:s pop. mkhdb. nr 1. 56 s.
3. Några livsbilder och kulturbilder ur musikens värld. Klio-förl:s pop. mkhdb. nr 2/3. 86 s.
4. En bok om musikinstrument. K. p. m. nr 4/5. 102 s.
5. Adresskalender över Sveriges musiker. K. p. m. nr 6—8. 332 s.
6. Repetitionsbok för realskoleexamen och studentexamen. Kompendium i kyrkohistoria, litt.-hist., sv. o. allm. hist., geogr., biol., mat., fys. o. kemi [192 s.] Av T. N.: litt.-hist., sv. o. allm. hist. o. geogr. s. 17—116.
7. Allmänt Trädgårdslexikon. Redigerat av T. Norlind, E. Söderberg o. B. Andersson. Hft 1—2. Spalt 1—192. [Av T. N. hist. botanik o. hist. hortikultur, biogr.-avd. samt frilandsväxter och kakteer; nomenklatur-avd. m. m. c:a 150 sp.; c:a 800 art.]
8. Konzert- und Opernlexikon. Hft 1—2. Spalt 1—192.
9. Allmän Musiktidning. Nr 1—8. 164 s., varav c:a 150 av T. N.
10. Nordisk Familjebok, 3:je uppl. Musikavd. (forts.) [Redogörelse f. Sthlms fhsk.]

1929.

1. Allmänt musiklexikon. Hft 9—15. II. S. 1—660. (Hela bd. II).
2. Allmänt trädgårdslexikon. Hft 3—6. Spalt 193—352 (av T. N. c:a 100 spalter; c:a 400 art.)
3. Svensk folkmusik och folkdans. Natur o. Kulturserien nr 97. 160 s.
4. Studier o. upps. tillagn. Otto Andersson, Åbo, s. 112—117: Några riktlinjer för polskaforskningen.
5. Svenskt Biogr. Lexikon: J. P. Cronhamn — Frith. Cronhamn.
6. Nordisk Familjebok, 3:je uppl. Musikavd. (forts.)
7. Nya Dagl. Alleh. 4/s: Folkvisan i svenska musikens historia.
8. Festschrift f. Joh. Wolf zu seinem 60:sten Geburtstage, Berlin, s. 148—152: Die schwedische Hofkapelle in der Reformationszeit.
9. Sweden. Bonniers Guide for tourists s. 417—418: The musical history museum, Stockholm.
10. Handbuch d. Musikgesch. v. G. Adler. 2. Aufl.: Schweden.
11. Ungerskt musiklexikon, Budapest, avd. Sverige—Norge—Danmark: 3 större ledande artiklar samt c:a 150 biogr. [Redogörelse f. Sthlms fhsk.]

RÉSUMÉ.

L'auteur attire l'attention sur l'obscurité et l'incertitude qui ont troublé depuis longtemps la compréhension de la musique et de la science musicale; la lutte qui se poursuit entre les pythagoriciens et les partisans »harmoniques» prend à cet égard une importance presque symbolique. La compréhension mathématique s'est implantée à Upsala au début de l'an 1600 et la renaissance de l'université en vint à dominer les nombreuses dissertations musicales qui eurent lieu jusqu'en 1700. L'intérêt qui, pendant le romantisme, se porta de plus en plus sur les recherches historiques profita également à l'histoire de la musique. Il fallut cependant attendre la fin du siècle pour que la Suède reçut enfin les forces nécessaires à cet effet. Les premiers furent à cet égard A. Lindgren et K. Valentin, mais aucune de ces deux forces n'atteignit le degré de développement auquel leurs capacités pouvaient leur permettre de prétendre en ce qui concerne du moins l'importance de leur apport dans le domaine spécial de l'histoire de la musique suédoise. Ce fut là au contraire le sort de Tobias Norlind. Lorsqu'il fêta son cinquantenaire le 6 Mai de cette année, Tobias Norlind put jeter un coup d'oeil rétrospectif sur les résultats d'un travail qui tant au point de vue de la quantité que de la qualité, avait été surtout mis au service de l'histoire de la musique suédoise. Il avait également contribué à l'histoire de la musique allemande et internationale par des apports précieux qui furent publiés, pour la plupart dans les recueils de l'Internationale Musikgesellschaft. Nous mentionnerons son étude sur l'origine de la suite (égalt. 1906). Son histoire de la musique suédoise et son lexique musical général ont grandement servi à l'histoire de la musique en Suède. Ces ouvrages sont le résultat des recherches les plus étendues et les plus heureuses de toutes celles qui, dans ce domaine spécial, ont été faites dans notre pays. Elles formeront la base de toutes les études futures sur les recherches musicales suédoises. Quant au reste de l'imposante production de Norlind, nous citerons tout particulièrement les études d'un poids si considérable qu'il a fait paraître dans la revue »Kult och Konst», touchant la vie musicale à Upsala et à Västerås au XVIIe siècle, les recueils de chants

d'église suédois avec mélodies, la musique dans les écoles suédoises, la thèse qu'il a soutenue en 1909 sur les chants scolaires suédois pendant le moyen âge en Suède et en Finlande. Norlind fut également un auteur assidu de biographies (Beethoven, Jenny Lind, E. G. Geijer, Kristina Nilsson, Wagner) et de livres d'enseignement sur l'histoire de la musique (Petit manuel sur l'histoire musicale, Histoire musicale générale, Manuel sur les instruments etc.). Sa fondation de l'Association suédoise de recherches musicales prit une grande importance et le journal de cette association, qu'il dirigea jusqu'en 1926, devint un organe professionnel de valeur. Pendant le temps qu'il fut chargé de cours à Lund, jusqu'en 1918, et également après, Norlind a formé tout un ensemble d'élèves qui s'appliqueront de leur mieux à continuer la voie ouverte par le jubilaire dans le domaine de la science musicale si négligée auparavant en Suède.
